

Remonstranten, een bezield verband

Beleidsvisie 2020-2030

Inhoudsopgave

1. Voorwoord	3
2. Inleiding.....	5
2.1 Verder na 400 jaar... ..	5
2.2 Hoe is deze beleidsvisie tot stand gekomen?	5
3. Grondslag van deze beleidsvisie	7
3.1 Inhoudelijke basis	7
3.2 Doelstellingen	8
4. Toekomstbestendig worden doen we samen.....	10
4.1 Beeld van de remonstrantse gemeente in 2030	10
4.2 Toekomstige organisatiemodellen voor de gemeenten	10
4.3 Cohesie tussen gemeenten.....	13
<i>Samenvatting hoofdstuk 4 .....</i>	<i>14</i>
5. Toekomstbestendig worden in relatie met de samenleving.....	15
5.1 ‘Van binnen naar buiten’ en ‘van buiten naar binnen’	15
5.2 Innovatieplekken.....	16
<i>Samenvatting hoofdstuk 5 .....</i>	<i>17</i>
6. Predikanten.....	18
6.1 Inleidende observaties.....	18
6.2 Predikant en samenleving.....	18
6.3 Rol van de gemeentepredikant als V.I.P.: Verhalenverbinder, Inspirator, Pastor.....	19
6.4 Predikantschap in ontwikkeling.....	19
6.4a Alle gemeentepredikanten een andere presentie.....	19
6.4b Aandachtspunt bij een kleine aanstelling.....	20
6.4c De omvang van de aanstelling van een predikant.....	20
6.5 Innovatiepredikanten.....	21
6.6 De vorming van regioteams van predikanten.....	21
<i>Samenvatting hoofdstuk 6 .....</i>	<i>23</i>
7. Verrijken en aanreiken.....	24
7.1 De Seminarium-opleiding voor de predikant van 2030.....	24
7.2 Het expertisecentrum van het Arminius Instituut.....	25
7.3 Het netwerk InZicht.....	26
7.4 Inhoudelijke voeding van de landelijke presentie.....	27
<i>Samenvatting hoofdstuk 7.....</i>	<i>28</i>
8. Strategie, structuur en financiën.....	29
8.1 Organisatiestructuur.....	29
8.2 Financiën.....	29
BIJLAGE 1: Geloofsbelijdenis Remonstranten (2006).....	31
BIJLAGE 2: Mission Statement Remonstranten (2013).....	32

1. Voorwoord

Voor u ligt de beleidsvisie voor de Remonstranten richting 2030.

Om als geloofsgemeenschap te overleven zullen we ons moeten aanpassen aan de wereld om ons heen. Het is ons ideaal om een duurzame toekomst te scheppen voor onze geloofsgemeenschap, misschien wel tegen de trend van ontkerkelijking en individualisering in.

Als de Algemene Vergadering van Bestuur op 28 november a.s. deze beleidsvisie aanneemt hebben we onze gezamenlijke koers op hoofdlijnen bepaald, de naald van het kompas is als het ware gericht.

Vervolgens moet de route worden uitgewerkt in een plan met de concrete beleidsdoelstellingen, met een plan van aanpak, een financiële onderbouwing en een tijdsplan. Op onze reis naar 2030 worden tussenstops ingebouwd om het beleid te evalueren en zo nodig bij te sturen.

We bewandelen hiermee een wat andere weg dan tot nu toe gebruikelijk was. Dit is een bewuste keuze, omdat we het van groot belang vinden dat we overeenstemming hebben over waar we als Remonstranten naartoe willen. Zo moet dit document dus worden gezien en gelezen.

Er is geen sprake van een radicale trendbreuk met de vorige beleidsperiode, gestart in 2014 met 'plan 2013 plus'. In het nieuwe plan worden diverse beleidlijnen uit de afgelopen periode opnieuw opgepakt en verder uitgewerkt. Hierbij nemen we de lessen die we ondertussen hebben geleerd ter harte. We proberen antwoorden te formuleren op de ontwikkelingen in de gemeenten. Ook willen we nog beter aansluiten bij voor ons relevante discussies in de samenleving.

400 jaar geleden zochten de remonstranten een theologie die, geworteld in evangelie en christelijke traditie, openstond voor de vragen van de eigen tijd. Steeds opnieuw zijn de Remonstranten in gesprek met de tijdsgeest, waardoor anderen, veelal aan de rand van de kerk maar ook daarbuiten, zich aangetrokken voelen. Geworteld als wij zijn en blijven in de christelijke traditie en bijbelse verhalen, en geïnspireerd door de kritische geest van Arminius, stellen we vragen en nodigen we uit tot debat om zo in gesprek met elkaar te zoeken naar mogelijke antwoorden. De kern van ons bestaan is na 400 jaar nog altijd een diep vertrouwen in God, die ons draagt en overstijgt.

Net als bij eerdere beleidsperiodes blijft het uitgangspunt dat we het de moeite waard vinden de Remonstrantse Broederschap en haar gedachtegoed verder te brengen. Vanzelfsprekend ligt in een beleidsvisie als deze de nadruk op allerlei nieuwe zaken. We blijven zoeken naar de balans tussen enerzijds het klassiek kerkelijke, vrijzinnig-protestantse element en anderzijds het telkens weer proberen vooraan te staan bij maatschappelijke en filosofische ontwikkelingen. Naar remonstrants besef horen deze twee kanten bij elkaar en zijn onderdeel van ons DNA. Het is voor ons geen keuze, maar een én én. Niet voor niets zijn de Remonstranten de 'kerk aan de rand' en hebben wij een rol zowel binnen de kerk alsook daarbuiten.

De drempel van de kerk wordt steeds minder makkelijk genomen. Daarom is het nog urgenter geworden dan in het vorige plan, dat wij ook buiten de muren van de kerk het gesprek zoeken met belangstellenden. Elke gemeente op een manier die bij haar past, geholpen door het creëren van aandacht voor ons gedachtegoed in opiniërende media.

Wij geven meer ruimte aan experimenten met geheel nieuwe vormen om bezig te zijn met geloof. Vergelijk het met een kraamkamer, waarbij het erom gaat om met vallen en opstaan vormen te vinden die aanslaan. Deze weg zijn we, zij het voorzichtig, in de afgelopen twee jaar ingeslagen met wat wij

noemen vernieuwingspredikanten. We zullen meer gaan inzetten op deze experimenten en deze ook beter inbedden op regionaal gemeentelijk niveau. Niet als tegenstelling, maar als aanvulling op de bestaande vormen. De bedoeling is dat beiden elkaar versterken, vanuit het besef dat de Geest nu eenmaal op verschillende wijzen inspireert en mensen op heel diverse wijzen aanraakt.

Andere thema's rondom de invulling van het predikantschap, de wijze van samenwerken lokaal en regionaal, en de organisatie komen uitgebreid aan de orde.

Leest u deze visie dus als een stip op de horizon in 2030, waarop wij onze steven richten. Een stip die we zeker niet bereiken in een rechte lijn en de reis zal nog vele verrassingen zal kennen. We weten waarheen we willen gaan. Laten we oog houden voor alle mooie kansen maar ook voor de valkuilen, die we op onze reis tegenkomen. Laten we de kansen pakken en valkuilen omzeilen. Laten we in eendracht met vertrouwen, gesteund door ons geloof de reis ondernemen, gedragen vanuit onze basisgedachte 'Eenheid in het nodige, vrijheid in het onzekere en in alles de liefde'.

Teddy van der Burg

Voorzitter Commissie tot de Zaken

november 2020

2. Inleiding

2.1 Verder na 400 jaar...

Of het gaat werken? Garantie op succes is er niet. Tegelijkertijd is het wel realistisch om te verwachten dat we het tij van ledenverlies en vergrijzing niet zullen keren als we geen stappen durven zetten. We zullen onze blik moeten afwenden van het verleden; kijken naar organisaties die het wel gelukt is om grote groepen mensen aan te spreken en er alles aan moeten doen om mensen te betrekken bij de Remonstrantse Broederschap. Het is nu of nooit.

citaat uit Beleidsplan 2014

In 400 jaar Remonstrantse Broederschap zijn stijgende en krimpende ledenaantallen, wisselende theologische en sociologische omgevingen, en zelfs een aantal jaren zonder studenten op het Seminarium allemaal voorbij gekomen. Toch stijgt nu de bezorgdheid of en in hoeverre het remonstrantse geluid in de toekomst kan blijven klinken. In augustus 2000 verscheen het rapport 'Identiteit en Binding'. Hierin werd voor het eerst een analyse gegeven van de sterk dalende ledenaantallen van de Remonstrantse Broederschap. Tien jaar later bleek de daling zich nog verder te hebben doorgezet: van 1960 tot 2010 kromp het ledenaantal van 22.000 naar 5.700. Inmiddels, anno 2020, zijn we tot onder de 4.700 leden en vrienden gezakt.

Al jaren is er nagedacht over de vraag hoe deze krimp te stoppen of zelfs te keren. Dit was de belangrijkste drijfveer voor het onderzoek gedaan door bureau Motivaction, en heeft onder meer geleid tot een veelomvattende marketingcampagne. Helaas heeft deze campagne niet opgeleverd wat we ervan hadden gehoopt. Sociologisch gezien is het ook de vraag of deze trend te keren valt. Daarom willen we omstandigheden creëren waaronder we vitaal en financieel gezond blijven. Voorliggende beleidsvisie beoogt hiervoor een blauwdruk te zijn.

Deze beleidsvisie geeft de richting aan die we als Remonstranten de komende tien jaar willen gaan. Zij wordt in de komende jaren nader uitgewerkt in concrete deelbeleidsplannen voorzien van een financiële onderbouwing. Doel is om ons remonstrantse gedachtegoed te blijven ontwikkelen in dialoog met elkaar en met de samenleving, en steeds opnieuw wegen te zoeken om het remonstrantse geluid te laten klinken en door te kunnen geven.

2.2 Hoe is deze beleidsvisie tot stand gekomen?

Het ontwikkelen van een beleidsvisie voor zo'n lange periode gaat alle leden en vrienden aan. Bij de ontwikkeling kon dan ook geen sprake zijn van een georganiseerde reis waar alle Remonstranten uiteindelijk alleen nog 'ja' op zouden kunnen zeggen. Het is daarom een gezamenlijke trektocht geworden. Op verschillende manieren en op verschillende momenten hebben leden, vrienden en afgevaardigden kunnen meedenken en meebeslissen.

Als kartrekker van dit hele project is in het voorjaar van 2019 de C3 in het leven geroepen. In deze nieuwe commissie namen afgevaardigden plaats van de Commissie tot de Zaken, het Convent van predikanten en het Curatorium van het Arminius Instituut. Zo werd geborgd dat op bestuurlijk niveau de klokken in deze drie gremia gelijk bleven lopen. In het verlengde hiervan is in maart 2019 tijdens

de Beraadslag verkend wat de (kerkelijke) tendensen in de samenleving zijn en waar iedereen in de eigen gemeente of in de Broederschap knelpunten en mogelijkheden zag.

Om vanuit het hele land leden en vrienden mee te kunnen laten denken over het invullen van het nieuwe beleid is vervolgens een drietal werkgroepen samengesteld. Deze groepen werden zo divers mogelijk ingedeeld, zowel geografisch als qua leeftijd, functie, herkomst grote/kleine gemeenten en samenwerkingsgemeenten, en man/vrouw-verdeling. Deze groepen brachten een advies uit over 1) de toekomst van de grote en kleine gemeenten, 2) de samenwerkingsgemeenten en 3) de predikant anno 2030. De werkgroep rapporten die hieruit voort zijn gekomen vormen belangrijke bouwstenen voor deze beleidsvisie. Daarnaast zijn tijdens de Beraadslag van 16 november 2019 meningen en ideeën gevraagd van iedereen die daarover mee wilde denken. In de zomer van 2020 was er voor bestuurders en medewerkers gelegenheid om - vanwege Corona digitaal - mee te praten en te denken over de conceptbeleidsvisie van dat moment. Na nog een Beraadsmiddag in september, wordt in november tijdens een extra AV van Bestuur de beleidsvisie vastgesteld.

Op basis van alle inbreng heeft de C3 in afstemming met de CoZa onderhavige beleidsvisie ontwikkeld. Voor de komende tien jaar geeft dit plan inhoud en richting aan de organisatie, de toekomstbestendigheid en de rol in de samenleving van de Remonstranten. De vertaling van deze beleidsvisie naar de praktijk zal worden gedragen door een voortgaande doordenking en ontwikkeling van het remonstrants gedachtegoed en de manier waarop dit kan worden aangereikt aan geïnteresseerden. De uitwerking zal doorgaans op een organische wijze ontstaan en gaandeweg steeds meer vorm krijgen. Maar de koers is helder.

3. Grondslag van deze beleidsvisie

3.1 Inhoudelijke basis

Zoals gezegd is de beleidsvisie 2020-2030 bedoeld om de Remonstrantse Broederschap door de komende tien jaar te gidsen. De remonstrantse identiteit, zoals verwoord in de beginselverklaring, de geloofsbelijdenis uit 2006 en het Mission Statement (zie bijlagen), vormt het uitgangspunt voor deze beleidsvisie. Vanuit die identiteit zoeken wij naar manieren om een bijdrage te leveren aan de vernieuwing van kerk en theologie.

Het is kenmerkend voor onze geloofsgemeenschap door de eeuwen heen, dat zij enerzijds de nadruk legt op het klassiek kerkelijke, vrijzinnig-protestantse element en anderzijds altijd vooraan probeert te staan bij maatschappelijke en filosofische ontwikkelingen. Naar remonstrants besef horen deze zaken bij elkaar. Het zijn beide verwoordingen van één grote inspiratie. Kenmerkend voor deze kerk is dat er niet gekozen hoeft te worden: het is én én. De seminariumhoogleraar G.J. Sirks sprak nadrukkelijk over 'Kerk aan de Rand'. De Remonstranten hebben hun rol te spelen binnen de kerk(en) én daarbuiten. Wij geloven in de centrale boodschap van het kerkgenootschap: het telkens op eigentijdse wijze vertellen van het oude verhaal, geworteld in het Evangelie van Jezus Christus, dat ons overgeleverd is. Dat verhaal bestaat alleen maar als wij het telkens opnieuw ter sprake brengen en spiegelen en scherpen aan concrete menselijke ervaringen in het nu.

Daarbij spreekt het voor zich dat Remonstranten zullen vasthouden aan hun kerkelijke vormen en de Bijbelse verhalen waarmee zij laten zien dat zij deel zijn van de Kerk van Christus. Het is nu al zo dat het remonstrantisme op verschillende plaatsen bij verschillende gemeenten telkens een eigen accent kan krijgen. Voor de oppervlakkige beschouwer lijkt het dan misschien wel alsof je in de ene gemeente terecht gekomen bent bij een (orthodoxe) variant van het protestantisme, terwijl in een andere gemeente en zeker op de innovatieplekken, hele andere vormen gebruikt worden. Dat dient niet gezien te worden als tegenstelling of als gebrek aan eenheid. De eenheid ligt op een veel hoger niveau, namelijk in het besef dat de Geest nu eenmaal op verschillende wijzen inspireert en mensen op heel diverse wijzen aanraakt.

Dit visiedocument wil dan ook geen keuze maken tussen deze vormen, maar wil slechts (en dat is een enorme uitdaging!) randvoorwaarden schetsen voor het voortbestaan van een geloofsgemeenschap die ruimte heeft voor velerlei inspiratie. De uitdagingen zullen de komende jaren bij ongewijzigd beleid alleen maar groter worden, vanwege de krimp in ledenaantal en het afnemen van financiële reserves in vrijwel alle gemeenten. Dit vraagt om een mee veranderende organisatie en ondersteunende structuren.

3.2 Doelstellingen

De visie gaat uit van drie doelstellingen:

1. *De woorden 'God eren en dienen' krijgen in de gemeenten vorm in de kerkdiensten, het diaconaat, de gemeenschapszin en in de voortgaande bezinning op levensbeschouwelijke onderwerpen. Het continueren en waar mogelijk versterken van zelfstandige gemeenten, van samenwerkende remonstrantse gemeenten en*

van samenwerkingsgemeenten vormt dan ook het eerste doel van deze beleidsvisie. Nadrukkelijk zal dit worden gecombineerd met een actieve externe gerichtheid.

Sommige gemeenten kunnen zelfstandig blijven bestaan omdat ze voldoende ledenaanwas en financiële reserves hebben. Andere gemeenten willen of moeten kiezen om samen te gaan werken of hebben al langer geleden gekozen voor samenwerking. Het spreekt voor zich dat er regionaal samengewerkt kan worden met andere remonstrantse gemeenten. Natuurlijk kan ook lokaal worden samengewerkt met andere vrijzinnige geloofsgemeenschappen.

Binnen een gemeente is er vanzelfsprekend een structuur die gericht is op de interne zaken, op de eigen gemeenteleden. Te denken valt hier aan het pastoraat, de kerkdiensten, de organisatie, enz. Deze structuur heeft de richting *van binnen naar binnen*. Daarnaast heeft elke gemeente ook een externe focus: een website, meldingen in kranten of andere media over kringen, kerkdiensten, diaconaat, activiteiten die gericht zijn op het bereiken van mensen buiten de gemeente. Deze richting is *van binnen naar buiten*. De komende jaren zal de nadruk meer moeten komen te liggen op deze externe gerichtheid. Deze externe focus wordt in deze beleidsvisie ook wel 'presentie' genoemd.

- 2. Geworteld in het evangelie van Jezus Christus, maar zeker óók open voor andere invalshoeken, ondernemen we een innovatieve zoektocht hoe we – ook buiten de kerkelijke kaders – kunnen komen tot het duurzaam doorgeven en in stand houden van het remonstrantse gedachtegoed. Deze vaak nog ongebaande paden vragen ondernemingslust van de predikanten die hierin een weg willen zoeken. Samen met de gemeenten van waaruit zij werken zijn zij mede verantwoordelijk voor het blijvend laten klinken van het remonstrantse geluid.*

Dit doel is gebaseerd op een sterke focus *van buiten naar binnen*. Deze focus wordt aangeduid met de term innovatie. Om zinzoekers te bereiken werken predikanten samen met anderen buiten de kerkelijke kaders, in diaconale, culturele en levensbeschouwelijke activiteiten. De remonstrantse innovatiepredikanten verkennen ongebaande paden om met inhoudelijk verdiepende en zinvolle projecten randkerkelijken of nieuwsgierigen te bereiken, waarbij beiden openstaan voor wederzijdse verrijking. Deze 'dominees in het veld' worden innovatiepredikanten genoemd (voorheen vernieuwingspredikanten).

Doel 1 en 2 vormen samen een tweesporenbeleid. Het eerste en grootste spoor is dat *van binnen naar buiten*. Het kleinere en aanvullende spoor is dat *van buiten naar binnen*. Deze twee sporen worden ondersteund door verschillende landelijke activiteiten, verwoord in het derde doel.

- 3. Vanuit de principes van vrijheid en verdraagzaamheid willen we als remonstranten present zijn in de samenleving, relevant in het maatschappelijk debat en betrokken op diaconaal gebied. We komen met een levensbeschouwelijk aanbod dat is geworteld in het evangelie, dat gebruik maakt van inzichten en mogelijkheden uit wetenschap, kunst en cultuur en dat is toegespitst op de zinzoeker (meestal hoger opgeleid en 45+) die verlangt naar gemeenschapszin en/of een bezinnende spiritualiteit. Even belangrijk naast het doen van een*

aanbod is het openstaan voor wat zich in de maatschappij afspeelt, voor nieuwe ontwikkelingen en hoe deze het remonstrants gedachtegoed kunnen verrijken en verdiepen.

Ook landelijk wordt gewerkt aan onze naamsbekendheid, onze presentie en relevantie in het maatschappelijk debat en in de samenleving. Het Arminius Instituut draagt hieraan bij waar het gaat om de theologische doordening en bezinning op ons remonstrants gedachtegoed, de Instelling Geloof & Samenleving voor wat betreft het diaconale aspect. En in deze beleidsvisie wordt het netwerk InZicht geïntroduceerd om vorm en inhoud te geven aan de publieke zichtbaarheid van de remonstranten. We streven naar een sterke en meer gestructureerde kruisbestuiving tussen gemeenten en landelijke presentie. Hierop valt veel te winnen.

4. Toekomstbestendig worden doen we samen

'De Remonstrantse Broederschap is een geloofsgemeenschap die, geworteld in het evangelie van Jezus Christus en getrouw aan haar beginsel van vrijheid en verdraagzaamheid, God wil eren en dienen.'

Beginselverklaring

Hoe blijven we ook in de toekomst een geloofsgemeenschap voor allen die zich thuis (kunnen gaan) voelen bij de Remonstranten?

In dit hoofdstuk worden enkele organisatiemodellen geschetst die gemeenten kunnen helpen een weg te zoeken om toekomstbestendig te worden. Daarbij valt het woord samenwerken geregeld, zij het in heel verschillende vormen. Omdat bij al die typen samenwerking natuurlijke veranderingen te verwachten zijn of omdat er beleidsmatig wijzigingen zijn voorzien, is aan elk type een paragraaf gewijd. We beginnen met de visie op de gemeente in 2030.

4.1 Beeld van de remonstrantse gemeente in 2030

Als uitgangspunt voor het beeld van de remonstrantse gemeente in 2030 is gekozen voor de formulering zoals de landelijke werkgroep die de toekomst van de gemeenten heeft bestudeerd die heeft weergegeven in haar rapportage:

De remonstrantse gemeente in 2030 is een:

- ontmoetingsplek voor bezinning en voor eigentijdse geloofs- en levensvragen
- veelkleurige geloofsgemeenschap met gevoel en respect voor ieders deelname, geworteld in het evangelie, rekening houdend met en puttend uit meerdere tradities
- vitale, open en nieuwsgierige gemeenschap met een herkenbare plek in de samenleving, en met aandacht voor wetenschap, kunst en cultuur
- toekomstbestendige gemeenschap van mensen met hart en oog voor de wereld om hen heen
- gemeenschap die actief functioneert in een netwerksamenleving, gericht op afstemming en samenwerking

4.2 Toekomstige organisatiemodellen voor de gemeenten

Ter inleiding op de toekomstige organisatiemodellen is het goed om het perspectief te schetsen in geval van ongewijzigd beleid.

Veel gemeenten zullen kleiner worden de komende jaren. Los van de voor de hand liggende problemen als minder kader, minder mensen voor de verschillende functies en minder financiële reserves, kunnen zich ook andere knelpunten voordoen. Soms worden mensen belast met teveel taken en functies die kunnen conflicteren, waardoor het minder goed vol te houden is.

In gemeenten die kleiner en ouder worden ontstaat er op enig moment een omslagpunt. De vitaliteit neemt af, de mobiliteit van veel gemeenteleden vermindert en het enthousiasme om er 'nog iets van te maken' kan omslaan in een grotere behoefte aan de vertrouwdheid van de gemeenschap en van de

kerkdiensten. De externe gerichtheid wordt kleiner. Er ontstaat een nieuwe fase in het proces van gemeenteopbouw waarin andere accenten nodig zijn, vooral gericht op het bedienen van de gemeenschap die er is. Zin- en levensvragen kunnen in deze nieuwe fase anders gaan klinken, verwachtingen van een kerkdienst kunnen anders komen te liggen. Hier liggen nieuwe uitdagingen, zowel voor predikanten als voor gemeenten. De adviseur van PG&I (Personeel, Gemeenten en Innovatie) kan hierin meedenken.

Verder zullen kleiner wordende gemeenten moeten wennen aan een kleinere aanstelling van de predikant. Dat houdt in dat niet alle taken die tot dan toe door de predikant werden uitgevoerd, op dezelfde manier kunnen worden volgehouden. Er komt meer op de schouders van de gemeente terecht, die zelf ook een verminderde draagkracht heeft.

Daarbij wordt de verhouding tussen predikant en gemeente anders. Waar tot dan toe de predikant iets regelde, bepaalde of bedacht, moet dat nu van gemeenteleden komen. Zowel qua organisatie als qua verantwoordelijkheden verschuift er het een en ander. Ook de verwachtingen van en naar elkaar zullen opnieuw bekeken moeten worden.

Op het moment dat de aanstelling van een zittende predikant verkleind wordt, of wanneer er bij een nieuwe predikant een kleinere aanstelling is dan daarvoor, zal er daarom goed doorgesproken moeten worden wat ieders verwachtingen en verantwoordelijkheden zijn. Niet alleen binnen de kerkenraad maar ook binnen de gemeente zelf zal dat gesprek gevoerd moeten worden, zodat helder is wat er van de predikant én wat er van de gemeente verwacht mag worden.

Gezien de grote diversiteit in lokale remonstrantse gemeenten en de diversiteit in hun financiën, menskracht en veerkracht, is het niet mogelijk om één organisatiemodel te ontwikkelen voor alle gemeenten om toekomstbestendig te worden. De gemeenten kunnen kiezen uit verschillende modellen om van daaruit tot maatwerk te komen. Er is dus geen sprake van *one size fits all*.

In de beleidsvisie wordt onderscheid gemaakt tussen vier verschillende organisatiemodellen:

a. Gemeenten blijven zo lang mogelijk zelfstandig

Dit model is geschikt voor gemeenten met voldoende financiële reserves, menskracht en veerkracht om voorlopig zelfstandig te blijven. Daarnaast is het geschikt voor gemeenten die van oudsher geografisch al een groot gebied onder hun hoede hebben. In een streekgemeente vraagt het extra tijd en energie om de mensen die verder weg wonen betrokken te houden. Bovendien vraagt een streekgemeente om een extra inspanning ten aanzien van de externe gerichtheid: het te bestrijken gebied is immers groot. Het risico kan zijn dat alleen de plaats waar het kerkgebouw staat meegenomen wordt in de externe focus.

b. Gemeenten werken in de regio samen

Deze samenwerkingsvorm is al gebruikelijk. Kleinere gemeenten in een zelfde geografisch gebied bundelen hun krachten door bijvoorbeeld een predikant te delen die bij elk van hen een kleine aanstelling heeft.

c. Gemeenten zoeken lokaal samenwerkingsvormen

Een derde van de huidige gemeenten is al onderdeel van een samenwerkingsgemeente. Daarnaast is in verschillende zelfstandige remonstrantse gemeenten sprake van lokale samenwerking met andere vrijzinnige gemeenten. Zij organiseren bijvoorbeeld op geregelde basis gezamenlijk diensten, lezingen of gesprekskringen. Meestal gaat het om gemeenten van één of meer andere vrijzinnige kerkgenootschappen die elkaar hierin vinden. Als de behoefte daartoe leeft of de noodzaak daartoe gevoeld wordt is het een optie om deze (lokale) samenwerkingsvorm te intensiveren.

Openheid naar andere kerkgenootschappen is voor remonstranten altijd belangrijk geweest en in deze gemeenten wordt dat met veel inzet en betrokkenheid in praktijk gebracht. Het beleid richting 2030 heeft onder meer als doel om het remonstrantse gedachtegoed te borgen. In elke samenwerkingsgemeente zal dat op een eigen manier vorm en inhoud krijgen, soms misschien nog amper herkenbaar als specifiek remonstrants. Deze keuze ligt bij de gemeenten. Wel is het beleid erop gericht dat iedereen die daar behoefte aan heeft, toegang heeft tot een remonstrants predikant. Bijvoorbeeld in bijzondere situaties zoals bij rouw en trouw, en ook van tijd tot tijd als voorganger in reguliere diensten. De regioteams van predikanten kunnen daar een goede rol in spelen (voor regioteams: zie § 6.6). Tot slot zijn ook geheel andere vormen van samenwerking mogelijk. Zo is er het voorbeeld uit Engeland waar een kerk samenwerkt met de plaatselijke koffiebar, of men kan denken aan samenwerkingen met bijvoorbeeld een boekhandel, bibliotheek of filmhuis.

d. Gemeenten kiezen ervoor om zich op te heffen

Wanneer zelfstandig blijven niet meer gaat, en er ook geen toekomst is in samenwerking, kan het besluit vallen om de gemeente op te heffen. Het landelijk bureau ontwikkelt een protocol voor het zorgvuldig afbouwen van een gemeente, waarin uiteraard oog zal zijn voor de pastorale kant. Indien zij dit wensen kan voor de gemeenteleden elders een plek worden gevonden. Een dergelijk proces wordt begeleid door de Taakgroep PG&I. De taakgroep bouwt ervaring op en verzamelt 'lessons learned' en zal zo de gemeenten steeds beter van dienst te kunnen zijn.

Het zoeken naar de passende organisatievorm zal in praktijk een weg zijn van vallen en opstaan, waarbij gemeenten van elkaars ervaringen leren. De nadruk ligt op organische groei en authenticiteit. Dit vergt zelfkennis en een besef van dat wat echt wezenlijk is voor de gemeente.

Naast organisatiemodellen voor gemeenten vragen de leden en vrienden die zich op landelijk niveau aansluiten meer aandacht en daarom structuur. Hun aantal blijkt jaarlijks te groeien en is vergelijkbaar met de grotere gemeenten. De noodzaak van structuur wordt nog eens benadrukt wanneer leden en vrienden van een opgeheven gemeente aan een landelijke ledenlijst worden toegevoegd. Gezien de omvang van deze groep zou het een overweging kunnen zijn om een (innovatie-)predikant aan te stellen en hen zo te verbinden.

4.3 Cohesie

Zoals hierboven uiteengezet blijft de individuele gemeente de hoeksteen van de Broederschap. Aanvullend daaraan zal er beleid worden ontwikkeld om (a) tot betere samenwerking te komen tussen de individuele gemeenten en (b) om gemeenten die behoefte hebben aan ondersteuning eerder in

beeld te hebben. Dit past bij de gedachte dat gemeenten naast predikanten een belangrijke rol hebben binnen onze geloofsgemeenschap en dat het geheel sterker kan zijn dan de som der delen.

Die samenwerking kan bijvoorbeeld gebeuren op basis van regionaal overleg tussen predikanten, innovatiepredikanten en geestelijk verzorgers, mogelijk aangevuld met kerkenraadsleden. Dit leidt tot delen van kennis, ervaring, programma's, kerkdiensten, kader en communicatie. Zo kunnen gemeenten en predikanten elkaar ontlasten en, meer nog, elkaar versterken en gezamenlijk optrekken om het remonstrants gedachtengoed aan te reiken. Het is aannemelijk dat deze samenwerking geschiedt op basis van regio, historie of specifieke wensen en dat deze wordt geïnitieerd vanuit de predikanten en gemeenten zelf. Indien daar behoefte aan is kan de taakgroep PG&I als Haarlemmer olie fungeren in deze processen.

Een keerzijde van de autonomie van de individuele gemeente is, zo leert de ervaring, dat gemeenten pas in een heel laat stadium bij de taakgroep PG&I of de CoZa aankloppen voor hulp. De taakgroep PG&I zal regelmatig dan voorheen bij gemeenten de vinger aan de pols houden, met als doel tijdig ondersteuning te bieden, waar dat wenselijk is.

Voor deze twee nieuwe rollen heeft PG&I een aantal vrijwilligers als adviseurs nodig, die inzetbaar zijn naar gelang hun kennis en ervaring. Soms ad hoc en soms in een wat structurelere rol, afhankelijk van de situatie.

Hoofdstuk 4 Toekomstbestendig worden doen we samen

Samenvatting

In de komende jaren zullen gemeenten, zeker waar een zelfstandig voortbestaan onder druk komt, anders moeten gaan organiseren of structureren.

Een viertal organisatie modellen wordt onderscheiden:

1. Zelfstandige gemeente
2. Remonstrantse regiogemeente, waarbij diverse gemeenten in een regio ervoor kiezen met een andere of een groep van andere gemeenten uit de regio, een al dan niet verregaand samenwerkingsverband aan te gaan om synergie te bereiken door b.v. het delen van elkaars programmering en aanbod, en lasten en kosten te verlagen. Hier geldt geen *one size fits all* principe, het gaat om organische ontwikkeling en groei.
3. Samenwerkingsgemeente op lokaal niveau met andere vrijzinnige denominaties ter plaatse.
4. Een gemeente die zich opheft bij gebrek aan voldoende leden/vrienden en zonder uitzicht op een vruchtbare samenwerking in de regio of de vorming van remonstrantse regio gemeente.

Voor de groeiende groep landelijke leden wordt de mogelijkheid onderzocht tot het aanstellen van een landelijke (innovatie-)predikant.

De cohesie van de Broederschap kan worden versterkt door samenwerking tussen gemeenten te bevorderen en door tijdiger ondersteuning te bieden aan gemeenten die dat nodig hebben. De taakgroep PG&I zal regelmatig dan voorheen bij gemeenten een vinger aan de pols houden met als doel tijdig ondersteuning te bieden waar dat wenselijk is.

5. Toekomstbestendig worden in relatie met de samenleving

*Wij geloven dat wij zelf,
zo zwak en feilbaar als wij zijn,
geroepen worden om
met Christus en allen die geloven verbonden,
kerk te zijn in het teken van de hoop.*

Uit: geloofsbelijdenis 2006

Onze toekomst is niet helder te voorspellen. Zeker is dat er de nodige veranderingen op stapel staan in welke vorm dan ook, die ons dwingen tot aanpassingen. Ondanks die ongewisheid valt velen de veerkracht van de Remonstranten op zoals wij die lieten zien in tijden van corona. Een groot vermogen blijkt aanwezig om ons aan te passen aan de veranderde omstandigheden. Dit vermogen zullen we juist de komende jaren hard nodig hebben om vanuit ons vertrouwen, zo zwak en feilbaar als we zijn, als Remonstranten kerk te kunnen blijven in het teken van de hoop.

5.1 ‘Van binnen naar buiten’ en ‘van buiten naar binnen’

In de komende jaren zal de nadruk nog nadrukkelijker dan in de afgelopen beleidsperiode komen te liggen op het belang van het hebben van een externe focus. Om deze externe gerichtheid te ondersteunen is gekozen voor een tweesporenbeleid.

1. Van binnen naar buiten

Het eerste spoor is dat *van binnen naar buiten*. Het gaat er bij deze focus om contacten te leggen met mensen buiten de eigen gemeente door hen een passend aanbod te doen en hen zo kennis te laten maken/te interesseren voor onze christelijke traditie. Vele gemeenten en hun predikanten hebben zich in de afgelopen jaren ingezet om hun weg hierin te vinden, overigens niet zonder succes.

2. Van buiten naar binnen

Het tweede, kleinere beleidsspoor is aanvullend op het eerste en betreft de focus *van buiten naar binnen*. Het gaat hier om de zogeheten innovatieplekken en innovatiepredikanten. Dit wordt besproken in §5.2 en §6.5. De invalshoek is hier ‘buiten’, omdat deze initiatieven zich grotendeels buiten de deuren van de kerk afspelen.

Daarnaast zijn er initiatieven als De Leven in Ede of ZielZin in Nijmegen. Deze buitenplekken zijn als het ware kraamkamers in een remonstrantse context, waarin initiatieven worden uitgewerkt en vruchtbare ideeën verder kunnen worden ontwikkeld, zonder overigens de garantie op succes.

De twee sporen, hoewel niet gelijk, kunnen elkaar in potentie versterken en dragen beide bij aan de invulling van het remonstrants gedachtegoed.

Het remonstrants gedachtegoed verdient een grotere naamsbekendheid en heeft de potentie om allerlei zinzokers een waardevol kader van christelijk-humanistisch denken en doen aan te reiken. Ons geloofsgoed kan tot “goud” kan worden in de ontmoeting met allerlei mensen binnen en buiten onze gemeenten, in het luisteren naar hun levensverhalen en in het stilstaan bij hun zingevingsvragen.

“Samen goudzoekers worden” zou een mooie omschrijving kunnen zijn van wat bedoeld wordt met de externe focus voor gemeenten.

De blik naar buiten kan alleen goed tot zijn recht komen wanneer deze komt vanuit een vitale en open gemeenschap. De waarde van een gemeenschap, van de grote betrokkenheid en inzet van veel leden en vrienden, van het omzien naar elkaar en het delen van lief en leed binnen zo’n gemeenschap kan niet genoeg benadrukt worden. Het is de basis van alles wat er extern mogelijk is.

Het vasthouden aan alleen een interne focus zal op kortere of langere termijn een risico zijn voor de toekomstbestendigheid. Om die reden zal het in de toekomst beleid zijn dat een gemeente die een predikant wil aanstellen een open en toekomstgerichte strategie dient te hebben. Hierbij gaat het om een aantoonbare externe focus, die overigens per gemeente kan verschillen. De landelijke organisatie zal ondersteuning bieden bij het ontwikkelen van deze strategie en zal gemeenten adviseren naar de lessen en ervaringen van anderen te kijken.

5.2 Innovatieplekken

In de afgelopen jaren zijn vier innovatieplekken gecreëerd die elk hun eigen vorm en opzet kennen. Voor de innovatiepredikanten speelt de Learning Community onder leiding van de hoogleraar een belangrijke rol. Daarbij gaat het erom van elkaar te leren en bijgeschoold te worden. De taakgroep PG&I monitort en evalueert het proces van innoveren en ontwikkelen.

Hoofdstuk 5 Toekomstbestendig worden in relatie met de samenleving

Samenvatting

1. In de gemeenten komt meer nadruk te liggen op een bewust aanwezige externe focus.
2. Om deze externe focus te ondersteunen is gekozen voor een tweesporenbeleid:
  - a. *Van binnen naar buiten:*
de nadruk op het contact met mensen aan de rand van en buiten de eigen gemeente zal groter moeten worden.
  - b. *Van buiten naar binnen:*
dit kleinere spoor krijgt vorm in de innovatieplekken en gelijksoortige initiatieven.
3. De externe focus kan alleen gedragen en uitgedragen worden door een vitale en open gemeenschap. Dan kan er ook een wederzijdse verrijking ontstaan.
4. Creativiteit en een open geest worden overal aangemoedigd, ook bij technologische en digitale mogelijkheden die betrokkenheid kunnen ondersteunen of versterken.
5. Bij het aanstellen van een nieuwe predikant zal het beleid erop zijn gericht dat er bij de betrokken gemeente sprake is van een open en toekomstgerichte strategie.
6. Evenzo kunnen gemeenten alleen een beroep doen op financiële en materiële ondersteuning door de Broederschap op basis van een open, toekomstgerichte strategie.

6. Predikanten

6.1 inleidende observaties

Als Remonstranten mogen wij ons gelukkig prijzen met een rijke schakering aan predikanten. Zij bieden een grote verscheidenheid aan expertise, levenswijsheid, en doordenken ons gedachtegoed vanuit een vaak eigen invalshoek.

We onderscheiden de volgende predikanten:

- *De gemeentepredikanten* zijn allen werkzaam binnen één of meerdere remonstrantse of samenwerkingsgemeenten, meestal in een deeltijd functie.
- *De emeriti-predikanten* zijn meestal niet meer actief verbonden aan een gemeente maar gaan regelmatig voor als gastpredikant. Zij staan vanuit jarenlange ervaring, kennis en kunde in voorkomende gevallen werkzame predikanten bij.
- *De geestelijk verzorgers* verlenen zorg binnen ziekenhuizen of gezondheidsinstellingen, binnen het leger of in penitentiaire inrichtingen. Zij zijn in dienst van die instelling met een zending vanuit de Remonstrantse Broederschap. Soms vervullen ze die functie naast een (kleine) aanstelling als gemeentepredikant. Daarnaast zijn er ook geestelijk verzorgers die zelfstandig zijn gevestigd.
- *De innovatiepredikanten* zijn een relatief nieuw type predikant binnen onze Broederschap. Zij hebben een opdracht nieuw aanbod te ontwikkelen en daarmee nieuwe mensen aan te spreken.

Predikanten zijn verenigd in het convent. Het convent telt in totaal bijna 100 leden, van wie de emeriti-predikanten iets meer dan de helft vertegenwoordigen.

6.2 Predikant en samenleving

Als we de tendensen in de samenleving volgen zoals geschetst door het Sociaal Cultureel Planbureau, mogen we voor de komende jaren verwachten dat het individu centraal blijft staan. Deze individuele focus lijkt als keerzijde te hebben dat de behoefte aan een verbindend verhaal groeit. Het gaat dan om een verhaal waarmee de eigen levensgeschiedenis in verbinding wordt gebracht met het verhaal van alle mensen. In dat verhaal wordt verbinding gelegd met de diepere lagen van het “ik”, waarin zowel plaats is voor het eigen geluk alsook tegenslag en verdriet. In het leggen van deze verbinding, het overbrengen en vormgeven van dit verhaal speelt de predikant een belangrijke rol.

Deze veranderingen vragen om voortdurende aanpassing van de invulling van het predikantschap en de verdere ontwikkeling van een nieuw type predikant, de eerdergenoemde innovatiepredikant. Predikanten zullen meer nog dan voorheen theologisch en filosofisch moeten kunnen analyseren wat er gaande is in de samenleving. En zeker vanuit het perspectief van het innoveren moet het werken vanuit het midden van de samenleving worden bevorderd. Onverminderd zoeken predikanten manieren om vanuit de vrijzinnig christelijke traditie waardoor zichzelf worden gevoed, in gesprek te kunnen gaan met mensen die binnen én buiten de kerk op zoek zijn naar zinvolheid en naar een waardevolle gemeenschap.

6.3 Rol van de gemeentepredikant als V.I.P.: Verhalenverbinder, Inspirator, Pastor

De verwachte ontwikkeling in de samenleving en het profiel zoals geschetst van de remonstrantse gemeente in 2030 (hoofdstuk 4) leidt tot de gedachte dat de rol van de gemeentepredikant zich zal ontwikkelen naar die van verhalenverbinder, inspirator en pastor.

De conclusie dat deze drieslag veelal niet in dezelfde mate in één persoon vertegenwoordigd is, lijkt gerechtvaardigd. Elke predikant heeft specifieke talenten, expertise en vaardigheden. Wanneer je deze specifieke eigenschappen samen kunt brengen met die van andere collega's binnen een bepaalde regio, zullen de diverse predikanten elkaar aanvullen en versterken. Zo zal vanuit samenwerking met elkaar synergie kunnen ontstaan. Door expertises en talenten samen te brengen wordt het solistische en karakter van het predikantschap doorbroken en ontstaat nieuwe energie en creativiteit.

De predikant in 2030 zal een verhalenverbinder zijn. Elke remonstrantse gemeentepredikant, met grote of kleine aanstelling, in een zelfstandige remonstrantse gemeente of in samenwerkingsgemeente, verbindt verhalen uit de bijbelse en eigen kerkelijke traditie met verhalen van mensen, van de samenleving, en uit filosofische en spirituele tradities. Een predikant combineert deze verhalenverbindende competentie met leiderschap en organisatietalent, over het algemeen in een netwerkachtige setting.

Het specifiek vrijzinnige (remonstrantse) zit in de verbindende positie: op het grensvlak van theologie, samenleving en leven. Open voor de ontwikkelingen in de samenleving, in kunst en cultuur, voor samenwerking met niet-religieuze maatschappelijke organisaties, gevoed door de bijbelse en filosofische tradities. Deze visie impliceert overigens dat de predikant ook zelf geïnspireerd zal moeten zijn door die verhalen.

Ook heeft de predikant in 2030 een inspirerende taak voor de gemeente of regio waarbij zij of hij enthousiasmeert om een betekenisvolle en levendige gemeenschap te zijn of opnieuw te worden.

Tot slot vraagt de pastorale zorg, in de gemeenten en in (zorg-)instellingen, om eigen expertise en vaardigheden van de predikant die voor het individuele contact noodzakelijk zijn.

6.4 Predikantschap in ontwikkeling

6.4a Alle gemeentepredikanten een andere presentie

Zoals bij herhaling is gezegd, is en blijft het van belang dat wij als Broederschap ons oog gericht houden op de wereld buiten de fysieke kerk. Het gedachtegoed en de gemeenten die we hebben moeten we koesteren en met zorg onderhouden. Tegelijk mag er veel meer vrijmoedigheid, lef en durf aan de dag worden gelegd om dit aan te reiken aan ieder luisterend oor in de samenleving: de externe gerichtheid. Meer nog dan voorheen zullen we ons moeten toeleggen op het uitreiken naar en verbinding leggen met de wereld en de mensen om ons heen. Om hierin verder te ontwikkelen zal aan dit onderwerp in opleiding en nascholing meer aandacht worden gegeven.

Bij een differentiatie in taken en specialisaties binnen het predikantencorps hoort ook een passende waardering die in een zekere verhouding staat tot de zwaarte van de opdracht en die de predikant

stimuleert zichzelf te ontwikkelen op de vereiste competenties. De traktementsregeling zal daarop worden herzien en zo nodig aangepast.

In 2030 zal het aantal gemeenten verder zijn teruggelopen. Meestal zullen gemeentepredikanten in deeltijd verbonden zijn aan lokale gemeenten en/of samenwerkingsgemeenten, maar zij zullen ook werkzaam zijn op andere terreinen: bijvoorbeeld als geestelijk verzorger met een remonstrantse zending in een instelling, in de zorg, bij defensie of justitie. Zij zijn dan letterlijk 'voorgangers' die, gevoed vanuit de vrijzinnig-christelijke traditie, het geloofsgesprek in de samenleving op gang brengen. Zij zullen daarbij moeten zoeken naar nieuwe vormen en nieuwe wegen en een nieuwe taal om de mensen die niet meer met de christelijke traditie vertrouwd zijn, te bereiken.

6.4b Aandachtspunt bij een kleine aanstelling

Een predikant met een kleine aanstelling bij een gemeente heeft een andere rol dan een predikant met een voltijds aanstelling. Hij/zij kan niet meer de alleskunner en allesdoener zijn, en kan bij heel kleine aanstellingen amper meer 'de' predikant van de gemeente genoemd worden. De gemeente zal haar verwachtingen en wensen richting de predikant drastisch moeten bijstellen. En vooral: een andere visie op zichzelf als gemeente gaan creëren. Van gemeenten met een kleine predikantsplaats wordt veel zelfstandigheid verwacht, waarbij de predikant af en toe langs komt voor een kerkdienst, een begrafenis of een huisbezoek. Predikanten zijn meer coachend en inspirerend aanwezig en leiden indien mogelijk gemeenteleden op voor kringwerk of pastorale bezoeken. De rol van de predikant wordt meer die van inspirator. Het ligt in de bedoeling om predikanten en gemeenten voor deze cultuuromslag nascholing en/of professionele begeleiding aan te bieden.

6.4c De omvang van de aanstelling van een predikant

Om predikanten in de gelegenheid te stellen een wezenlijk verschil te kunnen maken in de gemeente of regio, is het hebben van een aanstelling van enige omvang een voorwaarde. Kleine aanstellingen leiden tot versnippering in de aandacht, en geven mogelijk onvoldoende ruimte om een gemeente wezenlijk vooruit te helpen. Al langer is daarom een minimale aanstelling van 0,4 fte gewenst. In de afgelopen beleidsperiode is hieraan onvoldoende tegemoet gekomen. Deze minimumnorm krijgt opnieuw aandacht en nadruk voor de komende jaren. Dit minimum houdt onder andere verband met de tijd die de predikant voor het functioneren in een regioteam moet kunnen vrijmaken. Deze 0,4 fte kan ook bereikt worden door bijvoorbeeld twee kleinere aanstellingen in de regio te combineren. In beginsel betaalt de gemeente het honorarium van de predikant. Wanneer een gemeente slechts een deel kan bekostigen, zal in overleg met het PG&I worden gezocht naar aanvullende middelen, waarbij fondsenwerving een rol kan spelen. Bij een ruimere aanstelling moet ook ruimte ontstaan voor werkzaamheden in regioteamverband.

6.5 Innovatiepredikanten

Innovatie staat voor de nieuwe lijn 'van buiten naar binnen', die als tweede kleiner spoor wordt gezet naast de lijn van binnen naar buiten. Hierbij is een belangrijke rol weggelegd voor innovatiepredikanten, die in eerste instantie geplaatst zijn bij een gemeente. Zij werken relatief onafhankelijk van die gemeente en zoeken landelijke ondersteuning en aansturing bij de Learning Community onder leiding van de hoogleraar. Dit tweede spoor heeft duidelijk een experimenteel karakter met als uiteindelijk doel om nieuwe wegen te ontdekken die bijdragen aan de toekomstbestendigheid van de Remonstrantse Broederschap. Het is hierbij belangrijk om te beseffen:

1. Niet iedere predikant kan (ook) innovatiepredikant zijn en niet iedere gemeente kan of hoeft een innovatieproject te dragen;
2. Gemeenten met een innovatiepredikant hebben ook een gemeentepredikant die zorgt voor de reguliere pastorale taken. Dit kan dezelfde persoon zijn, maar dat hoeft niet;
3. De innovatiepredikanten werken relatief onafhankelijk van die gemeente en zoeken landelijke ondersteuning en aansturing bij de Learning Community. Betrokkenheid van de gemeente bij hun begeleiding moet nog nader worden uitgewerkt;
4. Er wordt gestreefd naar een regionale spreiding van innovatiepredikanten en zij zijn ook betrokken bij regionale samenwerking. Op deze manier ontstaan mogelijkheden voor een breder regionaal bereik van innovatie-activiteiten;
5. Er wordt gekeken naar de beloning en de aard van de aanstelling van innovatiepredikanten.
6. Innovatiepredikanten werven actief middelen ter ondersteuning van hun activiteiten.

6.6 De vorming van regioteams van predikanten

Vanouds is een predikant lokaal gericht en 'de' predikant van 'zijn/haar' gemeente. Dit beeld is in 2030 niet langer overal houdbaar. Immers, de gemeenten en daarmee de aanstellingen van de predikanten zijn dan waarschijnlijk kleiner dan nu. Het beleid is er dan ook op gericht dat predikanten regionaal met elkaar gaan samenwerken in teams met een kennis-, inspiratie- en intervisie-aspect. Deze groepen komen verplicht minimaal zes maal per jaar onder professionele begeleiding bij elkaar. Het Convent was gewoon om drie dagen per jaar bij elkaar te komen met daarnaast een tweejaarlijkse retraite van enkele dagen. Dit worden nu zes dagdelen per jaar binnen het regioteam en een jaarlijkse gezamenlijke dag of een tweejaarlijkse retraite. De CoZa en het Convent van predikanten gaan samen zorgdragen voor het samenstellen van deze teams waarbij ook rekening wordt gehouden met de regio's waarbinnen de gemeenten gaan vallen.

De teams worden divers maar toch ook evenwichtig samengesteld. Hier kan de zo noodzakelijke wederzijdse uitwisseling tussen bijvoorbeeld een gemeentepredikant en een innovatiepredikant plaatsvinden. Uiteraard zijn ook zij die met een remonstrantse zending in de (geestelijke) gezondheidszorg en andere instellingen werkzaam zijn, welkom. Op deze manier kan via een regioteam de aanwezige diversiteit in kwaliteiten en specialisaties tot zijn recht komen. Ook de verschillende achtergronden van predikanten (kerkelijk, opleidingen, nevenfuncties enz.) dragen bij aan de verscheidenheid aan expertise. Verder kan in deze teams de noodzakelijke kennis van de bijbelse grondtalen Hebreeuws en Grieks gewaarborgd blijven. Uitgangspunt is dat deze teams niet extra tijd gaan vragen van de toch al kleine aanstelling van veel predikanten. Maar dat door samenwerking, uitwisseling en wederzijdse inspiratie het werk verdeeld en gedeeld kan worden zodat ook tijd wordt bespaard.

De teams worden regionaal samengesteld en bedienen als team dan ook die regio. Gemeentepredikanten blijven in hun eigen gemeente(n) waar ze zijn aangesteld. Maar via de regio kunnen ze op grond van hun kwaliteiten of specialisaties ook op andere plekken werkzaamheden verrichten, net zoals de andere leden van de teams.

De rol van het convent verandert door de instelling van de regioteams. Het convent zal zicht houden op de teams, zal een vraagbaak zijn en kan gevraagd worden om mee te denken in probleemsituaties. Ook kunnen via het convent 'best practices' gedeeld worden tussen de regioteams onderling. Binnen de regio's zullen vormen van intervisie mogelijk worden, vergelijkbaar met de Learning Community die op dit moment voor de innovatiepredikanten actief is.

Voor de geestelijk verzorgers in instellingen kan het lastig zijn om deel te gaan nemen aan de regioteams. Zij zijn in dienst van hun instelling en zijn afhankelijk van de daar gemaakte werkafspraken. Voor de overige predikanten in de regioteams én voor de geestelijk verzorgers zelf is hun deelname wel van belang omdat zij verrijkend is voor het collegiale contact en voor de beroepsuitoefening. Onderzocht wordt daarom of de geestelijk verzorgers studiepunten voor hun aanwezigheid kunnen ontvangen die meetellen voor hun beroepsregistratie.

Binnen het convent zijn er inmiddels verschillende initiatieven gestart om meer samen te werken en met elkaar te delen van wat het werk inhoudt. Intervisiegroepen zijn opgericht, enkele boeken zijn inmiddels via een gedeeld schrijfproces uitgebracht, en binnen de conventsbijeenkomsten bevallen de inspiratietafels goed. Daarbij vertellen predikanten elkaar over originele initiatieven, over een plan om samen met collega's een boek te schrijven of over hun studieverlof. Tijdens de corona-crisis in het voorjaar van 2020 ontstonden nieuwe groepsapps en online meetings.

Hoe de ontwikkelingen ook zullen zijn, het onderlinge contact tussen collega-predikanten blijft van groot belang, helemaal in tijden van grote veranderingen. De regioteams zullen daar een belangrijke rol in gaan vervullen.

Hoofdstuk 6 Predikanten

Samenvatting

1. Iedere toekomstige remonstrantse predikant moet ruime kennis dragen van de christelijke traditie, in het bijzonder van de bijbelverhalen, de bijbelse theologie, liturgiek en symboliek, en van de wijze waarop die traditie in de geschiedenis van de Remonstranten is verwerkt én systematisch doordacht.
2. De predikant is een verhalenverbinder, inspirator en pastor. Afhankelijk van persoonlijke kwaliteiten en voorkeuren, en van de rol als gemeentepredikant, innovatiepredikant of geestelijk verzorger zullen de accenten in deze drie dimensies verschillend gelegd worden.
3. De relatie tussen gemeenten en hun predikant verandert: Van gemeenten met kleine aanstellingen wordt veel zelfstandigheid verwacht, waarbij de predikant meer als inspirator optreedt dan als kartrekker.
4. Niet iedere predikant kan (ook) innovatiepredikant zijn en niet iedere gemeente kan of hoeft een innovatieproject te dragen.
5. Gemeenten met een innovatiepredikant hebben ook een gewone predikant die zorgt voor de reguliere pastorale taken. Dit kan dezelfde persoon zijn, maar dat hoeft niet.
6. De innovatiepredikanten werken relatief onafhankelijk van die gemeente en zoeken landelijke ondersteuning en aansturing bij de Learning Community. De betrokkenheid van de gemeente bij hun begeleiding moet nog nader worden uitgewerkt.
7. Gemeentepredikanten, innovatiepredikanten en geestelijk verzorgers gaan samenwerken in regioteams die regelmatig bijeenkomen. Deze hebben een kennis-, inspiratie- en intervisieaspect en staan onder professionele begeleiding.
8. Regioteams dragen ook zorg voor gemeenten zonder predikant en zorgen voor lastenverlichting door taken te spreiden. Zij kunnen eventueel een verbindende rol spelen bij de samenwerking tussen gemeenten.
9. Het is niet noodzakelijk dat elke toekomstige remonstrantse predikant vertrouwd is met de grondtalen Hebreeuws en Grieks. In de regioteams wordt deze kennis zoveel mogelijk geborgd.
10. De minimale aanstelling van remonstrantse predikanten wordt 0,4 fte.
11. De traktementsregeling wordt aan de nieuwe eisen van de verschillende specialismen van de predikanten aangepast. De nascholing wordt een belangrijk onderdeel van dit reglement.

7. Verrijken en aanreiken

*Wij beseffen en aanvaarden dat wij onze rust niet vinden
in de zekerheid van wat wij belijden,
maar in verwondering over wat ons toevalt en geschonken wordt.*

Uit: geloofsbelijdenis 2006

Het remonstrants gedachtegoed is geen statisch geheel. Enkele uitgangspunten geven richting, terwijl de uitwerking en verwoording in elke nieuwe tijd en situatie om een hernieuwde doordenking en formulering vraagt. Deze doorgaande ontwikkeling van het remonstrants gedachtegoed vindt op vele plekken binnen de Broederschap plaats, en wordt geborgd in het Arminius Instituut. Zowel in het Seminarium waar de predikanten van de toekomst worden opgeleid als in het expertisecentrum werkt het Arminius Instituut aan de continue doordenking en daarmee aan de verdieping van ons gedachtegoed. Daarnaast heeft zij een eigen aanbod aan remonstrants publiek en daarbuiten.

Naast, maar wel in samenspraak met, het Arminius Instituut wordt een nieuw netwerk opgericht dat het overzicht op het totale remonstrantse aanbod heeft. Dit netwerk wordt InZicht genoemd en zoekt proactief naar waar naast het reeds bestaande aanbod nog meer mogelijkheden zijn om zichtbaar en hoorbaar in de samenleving aanwezig te zijn.

7.1 De Seminarium-opleiding voor de predikant van 2030

Het Seminarium vormt het grootste onderdeel van het Arminius Instituut, naast het kleinere expertisecentrum. De opleiding aan het Seminarium bereidt studenten via een post-master voor op het ambt van predikant.

Om predikanten toe te rusten voor hun werk, inclusief de voorziene ontwikkelingen in ons kerkgenootschap en in de maatschappij, gaat de predikantsopleiding uit van de drie basisdimensies van een christelijke geloofsgemeenschap: leren, vieren en dienen. Deze drie taakgebieden van een predikant cirkelen, net als de activiteiten van een geloofsgemeenschap, rond de betrokkenheid op het Heilige, op God, waartoe wij ons individueel én als gemeenschap op verschillende manieren verhouden.

Leren, vieren en dienen kennen een klassieke inhoud. In de opleiding wordt deze drieslag inhoudelijk verbreed met het oog op de externe focus die van elke predikant ook gevraagd wordt.

Leren

Het leren is de relationele, dialogische en hermeneutische (uitlegkundige) competentie waarover een predikant moet beschikken. Deze competentie sluit nauw aan bij de omschrijving van de 'verhalenverbinder' in het rapport en behelst onder andere een vooraf bepaald niveau van kennis van de Bijbel, bijbelse theologie, liturgiek, kerkgeschiedenis, enz.

Vieren

Het vieren is de rituele, vierende competentie. Het vermogen om rituelen en vieringen te leiden die zich voltrekken in het aangezicht van het leed, de vreugde, de tragiek, de schoonheid, de dankbaarheid en de solidariteit in het leven van mensen. De predikant dient te beschikken over de competentie voor

te kunnen gaan in vieringen waarin mensen zich herkennen, waar zij getroost, opgetild en bemoedigd worden, waar zij dankbaar kunnen zijn en het leven kunnen vieren.

Maar voor de predikant 2030 valt ook te denken aan het vormgeven van momenten van rouw in de stad of in het land (denk aan de herdenkingen bij grote rampen). Of van herdenkingsmomenten voor mensen die niet meer vertrouwd zijn met de taal van de kerk en de Bijbel.

Dienen

Het dienen is de profetisch-ethische competentie. Dan gaat het om de competentie van de predikant die samen met andere partners spreekt en handelt ten behoeve van een humanere wereld. Om samen met andere partners in pastoraat en diaconaat gestalte te geven aan naastenliefde, rechtvaardigheid, en zorg om de schepping.

De bovengenoemde drie competenties vormen het uitgangspunt waarop de opleiding op het Seminarium is gebaseerd. Dit wil niet zeggen dat het concrete curriculum al tot en met 2030 vaststaat. Binnen en buiten de kerk zijn de ontwikkelingen niet precies te voorspellen. Ook is de situatie aan de universiteiten enorm veranderd en nog steeds in beweging. Maar deze uitgangspunten blijven leidend in de beslissingen ten aanzien van de invulling van het onderwijs.

De predikant van 2030 heeft op veel gebieden kennis en competenties nodig, zoals hierboven beschreven. De eis om de grondtalen van de Bijbel (Hebreeuws en Nieuwtestamentisch Grieks) te beheersen, vervalt. Het kost relatief veel tijd om deze talen zodanig goed te beheersen dat hiermee een grondige exegese kan worden gepleegd. Wel zal in de opleiding veel aandacht zijn voor bijbelse theologie, om op die wijze predikanten op te leiden met een aanvaardbaar niveau aan kennis van de bijbel en haar achtergronden. Bij aanmelding van een student wordt door het college van Curatoren bepaald of het beginniveau qua kennis voldoende is of dat er aanvullende eisen moeten worden gesteld. Wellicht kan ook de pre-master die met ingang van 2021 aan de VU ingevoerd gaat worden, oplossingen bieden voor het borgen van voldoende kennis van vakken als Bijbelwetenschap, kerkgeschiedenis en systematische theologie bij kandidaat-studenten die onvoldoende (klassiek) theologisch opgeleid zijn.

Tegelijk is realisme nodig: er worden aan de studenten steeds hogere eisen gesteld, op theologisch vlak, kennis van de samenleving en geestelijke stromingen, van eigentijdse spiritualiteit en van moderne werkvormen, terwijl veel aanstellingen van predikanten in de loop van de komende jaren kleiner zullen worden. Dat kan betekenen dat predikanten naast hun gemeente een andere baan (willen) zoeken. Studenten die de post-master aan het Seminarium volgen, hebben daarvoor verplicht een master Spiritual Care gevolgd. Dat heeft als bijkomend voordeel dat zij allemaal beschikken over een aantekening geestelijke verzorging.

7.2 Het expertisecentrum van het Arminius Instituut

Naast het Seminarium waarin studenten worden opgeleid tot predikant, kent het Arminius Instituut een expertisecentrum. Dit neemt o.a. voor de continuïteit in de persoonlijke ontwikkeling en scholing van de predikanten een belangrijke plaats in. Het zal de bij- en nascholing van de predikanten in een curriculum aanbieden, waarbij rekening wordt gehouden met de drie niveaus die ook in de opleiding van de studenten centraal staan:

- van de persoon (de ontwikkeling van de eigen spiritualiteit)
- van de processen (het ontwikkelen van vaardigheden op de eerder genoemde gebieden)
- van de inhoud (de hermeneutische competentie, dus die van de ‘verhalenverbinder’).

Daarnaast monitort het Arminius Instituut de Permanente Educatie (= verplichte nascholing) voor predikanten.

Er komen waarschijnlijk veel veranderingen aan in de komende jaren voor zowel gemeenten als predikanten. Kleiner wordende gemeenten en aanstellingen, met daarbij veranderende verwachtingen, verhoudingen en verantwoordelijkheden kunnen een behoefte aan bijscholing oproepen. In overleg met het convent van predikanten en eventueel in samenwerking met andere vrijzinnige kerkgenootschappen kan hier vanuit het Arminius Instituut een aanbod in worden gedaan.

Naast de opleidingstaak heeft het expertisecentrum van het Arminius Instituut in samenspraak met het Seminarium en de hoogleraar een belangrijke taak op het gebied van wetenschappelijk theologisch onderzoek. De theologische vraagstukken van deze tijd krijgen hierin veel aandacht. Hierover zullen publicaties onder haar verantwoordelijkheid worden uitgegeven. Wetenschappelijk onderzoek wordt gepubliceerd, maar vaak ook valorisaties daarvan: de vertaling van het onderzoek naar de praktijk. Hierin wordt een breder publiek gezocht en bereikt dan alleen de Remonstranten. Voorbeelden van recente publicaties zijn de liturgiebundel “Ons leven vieren” en de bundel over autobiografisch bijbellezen: “Mijn held en ik”.

7.3 Het netwerk InZicht

Het doel van dit netwerk is het verankeren van het remonstrants gedachtegoed in de samenleving als een bron van oriëntatie en een richtingwijzer in existentiële vragen. Haar opdracht is om een strategisch plan te ontwikkelen op welke maatschappelijk relevante thema’s het remonstrants gedachtegoed aangeboden kan worden. Hiertoe wordt mede gebruik gemaakt van marketingstrategieën, bijvoorbeeld door het ontwikkelen van het ‘merk’ remonstranten.

Remonstrants netwerk InZicht
*Hoe Remonstranten in het zicht van de samenleving staan,
 hun gedachtegoed inzichtelijk maken en
 met geïnteresseerden wegen zoeken om tot inzicht te komen in existentiële kwesties.*

Als we het hebben over ‘de samenleving’ zoekt InZicht naar doelgroepen zoals:

- individuen, gelovig of niet, bekend met religie of niet
- remonstrantse gemeenten
- het bedrijfsleven en NGO’s; bijv. bij discussies rondom ethiek en corporate governance
- onderwijsinstellingen, zoals hbo, universitair, business schools
- overheden
- verenigingen of clubverbanden die graag een bijeenkomst over zingeving willen hosten

Mogelijkheden om in de samenleving aanwezig te zijn, zijn bijvoorbeeld:

- een jaarlijkse (spraakmakende) Tolerantielesing, toegankelijk voor een breed publiek
- (rondreizende) diners pensants met aansprekende gastsprekers o.l.v. een predikant
- buitenkerkelijk aanbod op regionaal/lokaal niveau van kringgesprekken, cursussen e.d.
- ontmoetingen o.l.v. predikanten rondom ‘remonstrantse’ thema’s
- aanbieden van rituelen op locaties naar eigen voorkeur
- gastcolleges, opiniërende artikelen, boeken, multimediale aandacht rond maatschappelijke thema’s
- aanspreekpunt en vraagbaak zijn voor zingevingsvraagstukken
- een uitgebreide website met in elk geval een forum waar vragen kunnen worden gesteld en waarop ook antwoorden komen.

Een dergelijke opdracht moet worden ondergebracht in een landelijk kernteam. Dit team zal een analyse moeten maken van mogelijke doelgroepen en thema’s. Daarnaast zal een uitgekende mediastrategie ontwikkeld worden. Het realiseren van de opdracht van InZicht vraagt om vakkundige bemensing, zo nodig aanvullende opleiding, en een toegewijd team. Voor wat betreft de financiering wordt gezocht naar fondsen en andere mogelijkheden.

Het netwerk InZicht zou ook een goede rol kunnen spelen richting de groeiende en relatief grote groep van landelijke leden. Dit is een belangrijk aandachtspunt dat nog nadere uitwerking verdient.

7.4 Inhoudelijke voeding van de landelijke presentie

Zoals al genoemd aan het begin van dit hoofdstuk is in het expertisecentrum van het Arminius instituut de inhoudelijke doordenking van het remonstrants gedachtegoed gecentreerd. Onder de paraplu van Arminius worden wetenschappelijke publicaties uitgegeven, kunnen (gast-)colleges worden gevolgd en zijn er geregeld uitgaven ‘voor het grote publiek’. Het kernteam InZicht zal voor wat betreft de inhoud proactief ons kennisinstituut Arminius bevragen en samenwerken waar mogelijk.

Daarnaast is er op het landelijk bureau veel expertise op het terrein van marketing en communicatie aanwezig, wordt de landelijke website daar beheerd en is er een groot netwerk aan contacten op allerlei gebied. Wanneer het gaat om de landelijke presentie zal dat daarom altijd in samenwerking met het landelijk bureau verlopen. Om te voorkomen dat er teveel schijven in de organisatie gaan ontstaan die zich allemaal richten op de externe profilering, zal zeer goed gekeken moeten worden naar verdeling van taken en waar mogelijk samenvoeging.

Hoe dit alles precies in elkaar zal gaan grijpen zodat een vloeiende en elkaar verrijkende samenwerking ontstaat, wordt nog nader uitgewerkt. Deels zal dit ook een organisch proces zijn, mede afhankelijk van de bemensing en de speerpunten die we gaan kiezen.

Hoofdstuk 7 Verrijken en aanreiken

Samenvatting

1. De predikant moet zich in de opleiding ontwikkelen:
  - a. in de persoonlijke spiritualiteit
  - b. de competentie om de processen rond vieren, leren en dienen te laten aansluiten bij zinzoekers
  - c. als verhalenverbinder
2. De drie taakgebieden van een predikant cirkelen rondom vieren, leren en dienen.
3. De grondtalen Hebreeuws en Nieuwtestamentisch Grieks zijn niet langer verplicht. Wel blijft er veel aandacht voor bijbelse theologie.
4. Het Arminius Instituut heeft een specifieke taak bij de na- en bijscholing van de predikanten en het monitoren hiervan.
5. Het Arminius Instituut heeft het voortouw – in samenwerking met Seminarium en hoogleraar – bij de ontwikkeling van actueel wetenschappelijk onderzoek dat bijdraagt aan de ontwikkeling van de theologische kennis van de Remonstranten.
6. Er wordt een netwerk ontwikkeld dat proactief maatschappelijke kwesties bespreekt of bevraagt, vanuit het remonstrants gedachtegoed.
7. Dit netwerk wordt InZicht genoemd.
8. Zij richt zich proactief op overheden, media, scholen en universiteiten, (non-profit) organisaties om overal waar zingevingsvraagstukken aan de orde zijn, oriëntatie en eventueel richting te bieden aan de hand van ons remonstrants gedachtegoed.
9. Zij zoekt creatief wegen via lezingen, kringwerk, media-presentie, evenementen, boeken, artikelen en een website om van zich te laten horen.
10. Zij wil tegelijk ook vraagbaak zijn voor de samenleving als het over zingevingskwesties gaat.
11. Een toegewijd kernteam leidt dit netwerk en onderhoudt nauw contact met ons kennisinstituut Arminius en met het landelijk bureau.

8. Strategie, structuur en financiën

Het is onvermijdelijk dat de voorgestelde aanpassingen om een bijpassend en stevig besturingsmodel vragen. De CoZa en de C3 hebben in de aanloop naar deze beleidsvisie zicht gekregen op mogelijke knelpunten, noodzakelijke aanpassingen en gewenste versterkingen in de organisatie met het oog op de nieuwe beleidslijnen richting 2030. Daarnaast speelt vanzelfsprekend het vraagstuk van de financiering van de beleidsvoornemens.

8.1 Organisatiestructuur

De volgende punten verdienen bijzondere aandacht:

- Een goede organisatie met vrijwilligers die op hun plek zitten. Een ambitieus plan als dit heeft daadkracht, kennis en kunde nodig. In een grotendeels vrijwilligersorganisatie blijft dit een punt van voortdurende aandacht en zorg: daar waar mensen doen waar ze goed in zijn en er in een bepaalde commissie goed kan worden samengewerkt, ontstaat synergie. Dit kan alleen ontstaan wanneer alle groepen en gremia gedragen worden door een stevige en transparante organisatie waarin verantwoordelijkheden en taken helder verdeeld zijn. Nu er de nodige veranderingen aanstaande zijn, zal ook opnieuw naar de organisatie en de taakverdeling moeten worden gekeken en die waar mogelijk worden vereenvoudigd. Een aantal voorbeelden daarvan is al genoemd (bijvoorbeeld nieuwe taken van PG&I).
- De rol van het Arminius Instituut zou in bepaalde opzichten opnieuw bekeken kunnen worden en eventueel aangepast. De veranderingen in ons kerkgenootschap vragen om diepere (theologische) doordenking en soms ook om meer of andere bij- en nascholing. Daarnaast zou de externe profilering waar InZicht voor staat, kunnen gaan vallen onder het Arminius Instituut. Dit alles zal zich in de loop van de tijd uitwijzen, het is op het moment van schrijven te vroeg om daar beslissingen in te nemen.
- Wat betreft het landelijk bureau zullen naar verwachting omwille van de uitvoering van deze beleidsvisie taken en verantwoordelijkheden moeten worden geherdefinieerd en opnieuw geprioriteerd. Dit als gevolg van bijvoorbeeld de grotere focus op externe profilering, regionalisering en de regiotrans teams van predikanten. Daarnaast is het zaak om voor beheersmatige taken te onderzoeken of samenwerking met andere vrijzinnige organisaties zinvol is om bijvoorbeeld schaalvoordelen te benutten.

8.2 Financiën

In de onderhavige beleidsvisie worden veel plannen uiteengezet. Een logische vraag is hoe die plannen bekostigd gaan worden in een krimpende organisatie die met een jaarlijks tekort van enkele tonnen kampt.

Uiteraard kan er geen beleid gemaakt worden zonder naar de kosten te kijken. Toch zal eerst in grote lijnen de richting van het beleid helder moeten worden, wil er überhaupt iets van een begroting

gemaakt kunnen worden. In die situatie bevinden we ons nu: de grote lijnen richting 2030 zijn helder en financieel valt daar zeker een en ander over te zeggen:

1. Niet alle plannen kosten geld.
2. In een aantal gevallen is er sprake van een herschikking van de financiën, waardoor er geen extra kosten ontstaan. Voorbeeld: in plaats van drie hele conventsdagen komen er nu zes halve dagen met regioteams. Van de predikanten wordt geen extra tijdsinvestering gevraagd, en de plaats van samenkomst zal voor de meeste collega's dichterbij zijn dan die van de conventsbijeenkomsten.
3. Er zit nog ruimte in het zoeken naar en het benutten van subsidies en fondsen.
4. Daarnaast is een aantal besparingen mogelijk die niet teveel doen inboeten op kwaliteit. Voorbeeld: De Ad Rem die nu acht keer per jaar verschijnt in plaats van maandelijks, maar met een groter aantal pagina's dan voorheen. Dit alles roept de verwachting op dat het jaarlijks tekort verkleind kan worden.
5. Er is een niet begroot bedrag beschikbaar vanwege een legaat, dat enkele tonnen bedraagt, en andere meevallers. De CoZa bekijkt hoe en in hoeverre dit kan worden aangewend voor de plannen richting 2030, en zal met nadere voorstellen komen.

BIJLAGE 1: Geloofsbelijdenis Remonstranten (2006)

Wij beseffen en aanvaarden dat wij onze rust niet vinden
in de zekerheid van wat wij belijden,
maar in verwondering over wat ons toevalt en geschonken wordt;
dat wij onze bestemming niet vinden in onverschilligheid en hebzucht,
maar in wakkerheid en verbondenheid met al wat leeft;
dat ons bestaan niet voltooid wordt door wie we zijn en wat we hebben,
maar door wat oneindig groter is dan wij kunnen bevatten.

Door dit besef geleid, geloven wij in Gods Geest
die al wat mensen scheidt te boven gaat
en hen bezielt tot wat heilig is en goed,
opdat zij, zingend en zwijgend,
biddend en handelend,
God eren en dienen.

Wij geloven in Jezus, een van Geest vervulde mens,
het gelaat van God dat ons aanziet en verontrust.

Hij had de mensen lief en werd gekruisigd
maar leeft, zijn eigen dood en die van ons voorbij.
Hij is ons heilig voorbeeld van wijsheid en van moed
en brengt ons Gods eeuwige liefde nabij.

Wij geloven in God, de Eeuwige,
die ondoorgronde liefde is, de grond van het bestaan,
die ons de weg van vrijheid en gerechtigheid wijst
en ons wenkt naar een toekomst van vrede.

Wij geloven dat wij zelf,
zo zwak en feilbaar als wij zijn,
geroepen worden om
met Christus en allen die geloven verbonden,
kerk te zijn in het teken van de hoop.

Want wij geloven in de toekomst van God en wereld,
in een goddelijk geduld dat tijd schenkt
om te leven en te sterven en om op te staan,
in het koninkrijk dat is en komen zal,
waar God voor eeuwig zijn zal: alles in allen.

Aan God zij de lof en de eer
in tijd en eeuwigheid.

Amen.

BIJLAGE 2: MISSION STATEMENT (2013)

Voorwoord

Vanuit de remonstrantse deelname aan de internationale oecumene is gebleken dat een nadere formulering van belangrijke kernwaarden en overtuigingen van de Remonstrantse Broederschap van groot belang is.

Na het besluit van de AV van Bestuur van 2011 om een verklaring van uitgangspunten op te stellen heeft de voorbereidingscommissie een ontwerp gemaakt waarbij zij ook het gebruik in de Nederlandse oecumenische context heeft betrokken.

De verklaring beoogt aan te geven vanuit welke visie remonstranten kerk willen zijn te midden van andere kerken, religies en de samenleving in het algemeen.

Zij richt zich tot haar partners in buiten- en binnenland en individuele belangstellenden.

REMONSTRANTEN: PLAATSBEPALING EN UITGANGSPUNTEN

DE REMONSTRANTEN

Binnen de veelkleurigheid van het Christendom neemt de Remonstrantse Broederschap een eigen plaats in.

Remonstranten vormen een protestants kerkgenootschap dat zich kenmerkt door zijn beginsel van vrijheid en verdraagzaamheid. Zij gaan uit van de volstreekte gelijkwaardigheid van mensen en komen op voor gelijke rechten ongeacht geslacht, seksuele geaardheid, etnische achtergrond, inkomen of politieke overtuiging. Remonstranten leveren een bijdrage aan de vernieuwing van kerk en theologie.

Zo lieten zij in 1915 als een van de eerste kerken vrouwen toe tot het ambt van predikant en waren zij in 1948 actief betrokken bij de oprichting van de Wereldraad van Kerken. In 1986 waren zij de eerste christelijke kerk die de trouwbelofte ook openstelde voor paren van hetzelfde geslacht. In 2006 verscheen een nieuwe geloofsbelijdenis.

Remonstranten willen in contact blijven met de ontwikkelingen op het gebied van wetenschap en cultuur.

GELOOF

Belijdenis en beginselverklaring

Wat remonstranten bindt is de beginselverklaring:

De Remonstrantse Broederschap is een geloofsgemeenschap die, geworteld in het evangelie van Jezus Christus en getrouw aan haar beginsel van vrijheid en verdraagzaamheid, God wil eren en dienen.

Remonstranten leggen de nadruk op geloofsvrijheid. Wie als lid wil toetreden onderschrijft de beginselverklaring en wordt uitgenodigd een eigen geloofsbelijdenis te schrijven. Daarnaast is het mogelijk om vriend te worden.

In 2006 is een geloofsbelijdenis aanvaard die een belangrijke inspiratiebron is voor de geloofsgemeenschap en ieders persoonlijk geloof, maar geen dwingend karakter heeft.

De bijbel

Voor remonstranten is de bijbel een bijzondere en inspirerende collectie getuigenissen, verhalen, geschiedenissen, profetieën en liederen. Zij vormt het getuigschrift van mensen die de aan- en afwezigheid van God in hun eigen leven en in de wereld hebben ervaren. De bijbelse teksten kunnen mensen in deze tijd nog steeds leiden naar een verbondenheid en omgang met God.

Doop en maaltijd van brood en wijn

Remonstranten kennen de liturgische handelingen van de doop en de viering van de maaltijd van brood en wijn. Zij spreken liever van *plechtigheden* dan van sacramenten.

Zowel kinderen als volwassenen kunnen de doop ontvangen. Door de doop wordt de dopeling opgenomen in de algemene kerk van Christus. Is de dopeling kind dan vindt de doop plaats 'in de hoop dat het kind, eenmaal volwassen geworden, de doop zal kunnen beamen'.

De dopeling wordt door de doop geen lid van de Remonstrantse Broederschap. Doop is ook geen voorwaarde voor dit lidmaatschap.

Remonstranten vieren de maaltijd van brood en wijn in verbondenheid met allen die zich tot de kerk van Christus rekenen. Van oudsher is de remonstrantse maaltijdviering altijd open voor eenieder 'in wie het oprecht verlangen leeft met Christus te leven'.

PLAATS TE MIDDEN VAN DE ANDERE KERKEN EN GODSDIENSTEN

Remonstranten kiezen voor samenwerking met andere kerken en levensbeschouwelijke organisaties. Bij dit oecumenisch streven is de spreuk 'Eenheid in het nodige, vrijheid in het niet-nodige, in alles de liefde' een richtsnoer. De eenheid die gezocht wordt, is er een die ruimte laat voor verscheidenheid.

De Remonstrantse Broederschap is lid van de Raad van Kerken in Nederland en kent vertegenwoordigingen in verschillende nationale en internationale interkerkelijke en levensbeschouwelijke verbanden. Remonstranten erkennen dat vanuit andere culturen mensen op een bij hen passende wijze God eren en dienen.

Het zoeken van de dialoog met andere godsdiensten en levensbeschouwingen zien zij als een verruimende en inspirerende opdracht.

VERHOUDING TOT DE WERELD

Remonstranten voelen zich vanuit het evangelie geroepen om medewerkers te worden aan een wereld van vrede, gerechtigheid en heelheid van de schepping. Zij proberen als geloofsgemeenschap en ook individueel daaraan een actieve bijdrage te leveren.